

Zpráva o realizaci Regionálního akčního plánu pro okáče metlicového (*Hipparchia semele*) v roce 2023 na území CHKO Český kras

Lucie Hrůzová, RP Střední Čechy, Oddělení péče o přírodu a krajinu

3.1. Péče o biotop

V roce 2023 byla dle schváleného RAP provedena pastva, výřezy a sečení celkem na více než 20 lokalitách v CHKO Český kras či bezprostřední blízkosti. Opatření na nejvýznamnějších lokalitách, na kterých se druh vyskytuje v několikatisícových populacích a tvoří tak zde zásobní populace celé metapopulace, jsou v tabulce 1 a na obrázku 1 zabarveny červeně a většina z nich byla hrazena z dotačního programu NPO-POPFK. Další opatření byla provedena i na lokalitách, kde byl okáč metlicový pozorován v jednotkách jedinců nebo se jedná o potenciálně vhodné lokality a tzv. nášlapné kameny pro druh (na těchto lokalitách jsou opatření zabarvena oranžově, žlutě a modře).

Tabulka 1:

	LOKALITA	SPECIFIKACE	PLOCHA	CENA	DOTAČNÍ PROGRAM	ČÍSLO SMLOUVY/ ŽÁDOSTI	BAREVNÉ VYZNAČENÍ V ZÁKRESU
1)	NPP Zlatý kůň	pastva smíšeným stádem ovcí a koz	17,0 ha	408 000 Kč	NPO-POPFK	popfk-90a/25/23	
2)	NPR Karlštejn – Šanův kout, Liština	pastva smíšeným stádem ovcí a koz	17,5 ha	230 000 Kč	NPO-POPFK	popfk-93a/25/23	
3)	NPR Karlštejn – Hostim	pastva stádem poníků a ovcí	1,6 ha	61 776 Kč	NPO-POPFK	popfk-94a/25/23	
4)	NPR Karlštejn – Třesina	podzimní pastva stádem poníků a ovcí	4,9 ha	249 900 Kč	NPO-POPFK	popfk-95a/25/23	
5)	NPR Karlštejn – Třesina	jarní pastva stádem poníků a ovcí	5,6 ha	300 000 Kč	PPK A	PPK-960a/25/23	
6)	NPP Kotýz	pastva smíšeným stádem ovcí a koz	8,16 ha	205 370,88 Kč	PPK A	PPK-1043a/25/23	
7)	NPR Koda – Císařská rokle + nad Tomáškovým lomem	pastva smíšeným stádem ovcí a koz	5,2 ha	150 072 Kč	PPK A	PPK-934a/25/23	
8)	NPR Koda – Tobolská step + U rokle	pastva smíšeným stádem ovcí a koz	4,17 ha	151 371 Kč	PPK A	PPK-935a/25/23	
9)	NPR Karlštejn – Pání hora + Mužikovy pole + Čeřinka u Bubovic	pastva stádem skotu	3,06 ha	120 485,74 Kč	PPK A	PPK-937a/25/23	
10)	NPR Karlštejn – okolí Srbska	pastva smíšeným stádem ovcí a koz	6,7 ha	178 488 Kč	PPK A	PPK-938a/25/23	
11)	PR Tetínské skály	odstranění náletu + pastva smíšeným stádem ovcí a koz	2,1 ha	124 037 Kč	PPK A	PPK-968a/25/23	
12)	NPR Karlštejn – Pání hora	pastva stádem poníků	0,35 ha	21 619,20 Kč	PPK A	PPK-1044a/25/23	
13)	NPP Dalejský profil	seč travního porostu křovinořezem	0,5 ha	29 400 Kč	PPK A	PPK-969a/25/23	
14)	NPP Dalejský profil	odstranění náletu do 3 m a nad 3 m výšky	0,19 ha	33 190 Kč	PPK A	PPK-969b/25/23	
15)	NPR Karlštejn - Lištice	odstranění náletu nad 3 m výšky	1 ha	177 000 Kč	PPK A	PPK-974a/25/23	
16)	Vanovice u Karlštejna	odstranění výmladků křovin	0,12 ha	21 660 Kč	PPK A	PPK-1012a/25/23	

17)	NPP Černé rokle	odstranění náletu do 3 m výšky	0,19 ha	34 350 Kč	PPK A	PPK-1024a/25/23	
18)	PR Radotínské údolí a okolí	pastva smíšeným stádem ovcí a koz	6,5 ha	243 400 Kč	Externí NPO-POPFK	NPO_POPFKe_1_2023_00076	
19)	NPP Černé rokle	pastva stádem koz + seč travního porostu	2,06 ha	107 970 Kč	Externí NPO-POPFK	NPO_POPFKe_1_2023_00457	
20)	Okolí Berouna – Zavadilka, Ratinka, Jarov, Kosov, Velký Kosov	pastva smíšeným stádem ovcí, koz a koní	5,37 ha	125 000 Kč	Externí NPO-POPFK	NPO_POPFKe_1_2023_00548	

Legenda

Barevné vyznačení:

CERVENÁ – pastva na lokalitách s trvalým výskytem bohatých populací okáče metlicového

ORANŽOVÁ – pastva na lokalitách s náhodným výskytem druhu či potenciálně vhodných biotopech

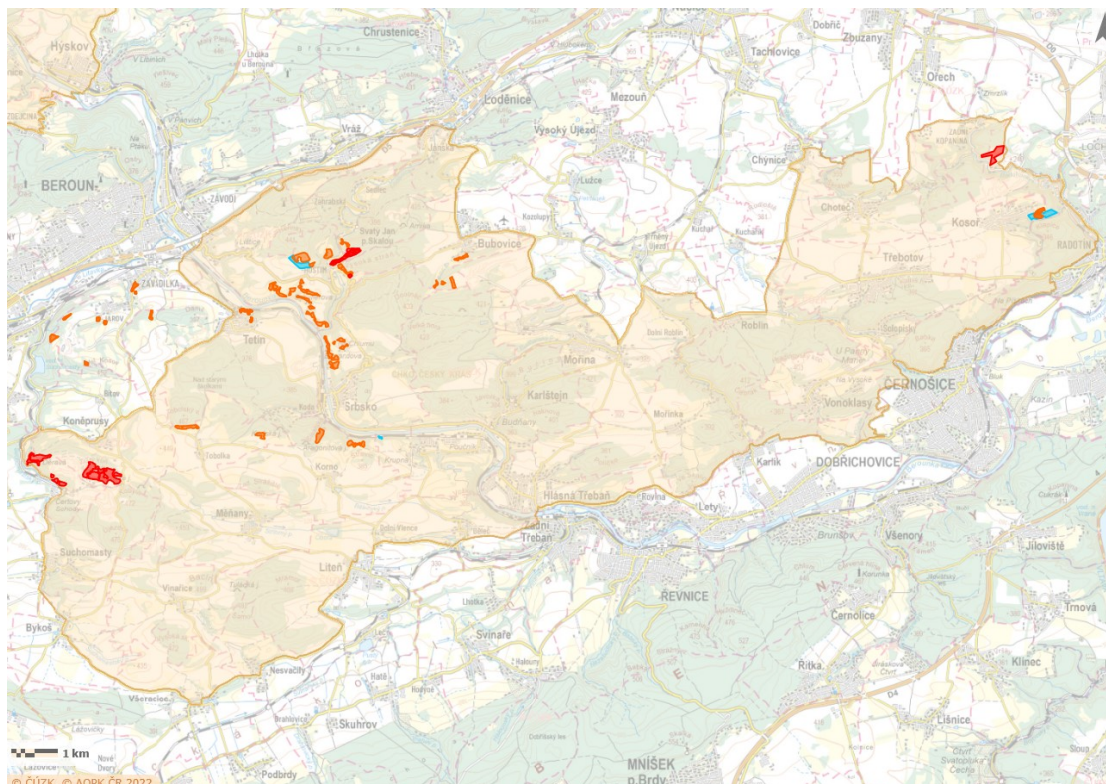
ŽLUTÁ – seč travního porostu

MODŘÁ – výřezy náletových dřevin

Dotační program:

NPO-POPFK = Národní plán obnovy – Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny

PPK A = Program péče o krajinu

Obr. 1: Všechna opatření provedená v roce 2023 na podporu okáče metlicového v CHKO Český kras (světle oranžově) a v bezprostřední blízkosti CHKO. Barevné značení ploch odpovídá legendě uvedené pod Tab. 1.

Obr. 2: Opatření provedená v roce 2023 na podporu okáče metlicového v NPP Dalejský profil u Prahy, která spadá pod správu AOPK ČR. Barevné značení odpovídá legendě uvedené pod Tab. 1.

Komentář k významnějším lokalitám a opatřením

1) Extenzivní pastva v NPP Zlatý kůň

1)	NPP Zlatý kůň	pastva smíšeným stádem ovcí a koz	17,0 ha	408 000 Kč	NPO-POPFK	popfk-90a/25/23	
----	---------------	-----------------------------------	---------	------------	-----------	-----------------	--

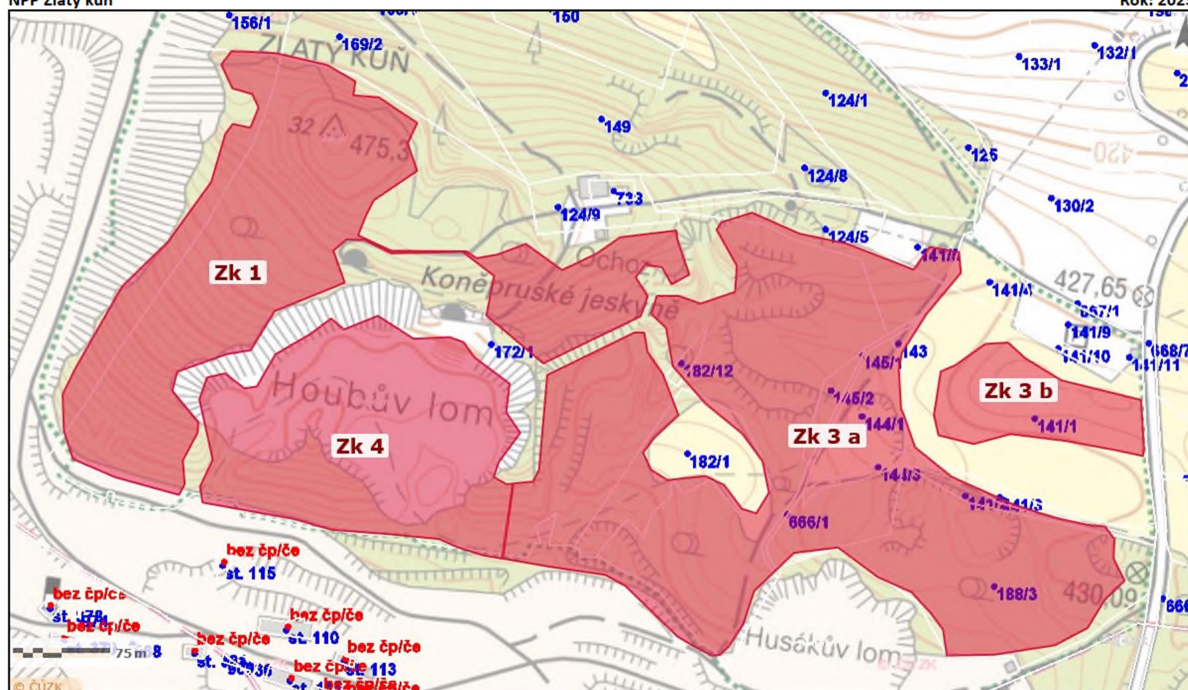
Pastva smíšeným stádem koz a ovcí v období listopadu na ploše 17 ha na lokalitě NPP Zlatý kůň na p. č. 109/1, 124/5, 141/1, 141/2, 141/3, 141/5, 143, 144/1, 144/3, 145/1, 145/2, 172/1, 182/1, 182/12, 188/3 a 666/1. Pastva byla provedena za účelem podpory silně ohrožených druhů rostlin (hlaváček jarní, koniklec luční), kriticky ohroženého ploskoroha pestrého a podpory populace okáče metlicového dle schváleného regionálního akčního plánu.

Jedná se o lokalitu s výskytem velmi početné populace, která aktivně komunikuje s populací v NPP Kotýz a společně tak vytváří základ zdejší metapopulace.

74829 [ZC02] Pastva - [ZC02a] Pastva extenzivní

NPP Zlatý kůň

Rok: 2023

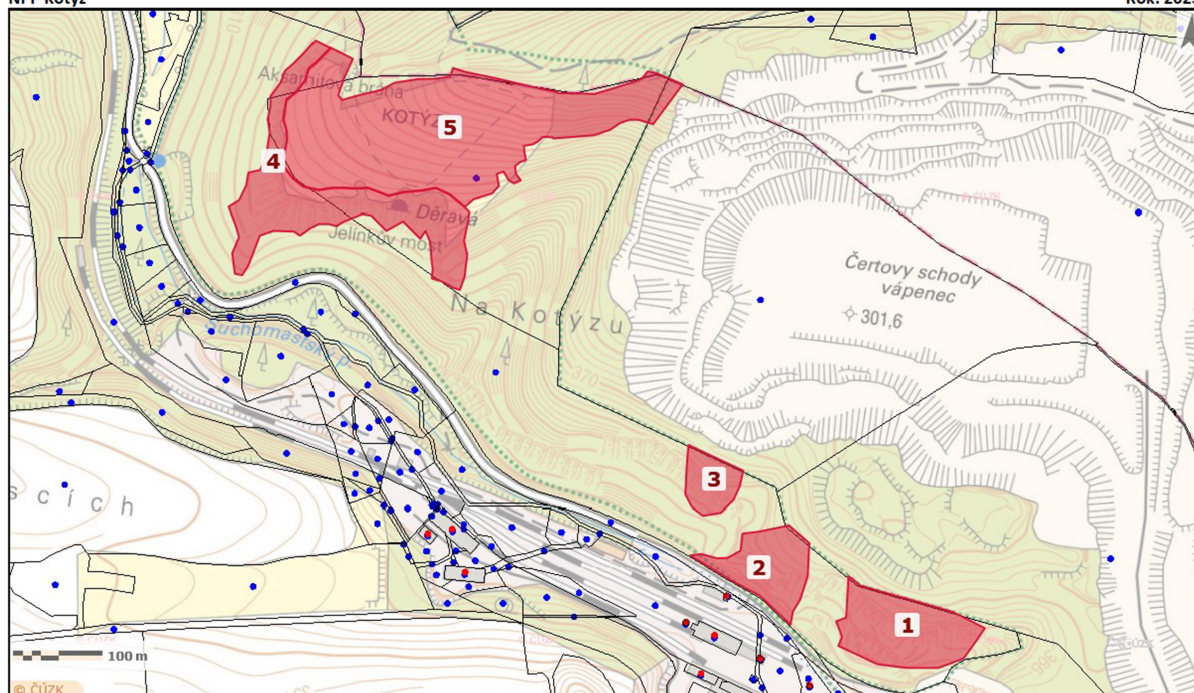

2) Extenzivní pastva v NPP Kotýz

6)	NPP Kotýz	pastva smíšeným stádem ovcí a koz	8,16 ha	205 370,88 Kč	PPK A	PPK-1043a/25/23	
----	-----------	-----------------------------------	---------	---------------	-------	-----------------	--

Rotační oplůtková pastva travních porostů malým smíšeným stádem koz a ovcí (25 - 35 ks) na lokalitě NPP Kotýz na celkové ploše 8,16 ha, konkrétně na p. č. 530/1, 530/2 a 529/1 v k. ú. Tmaň [767620] a p. č. 94/1 v k. ú. Koněprusy [669032]. Pastva byla provedena na podporu předmětů ochrany (úzkolistých suchých trávníků a skalních trávníků) a zvláště chráněných druhů rostlin - koniklece lučního českého, třemdavy bílé, pomněnky úzkolisté a na podporu okáče metlicového dle schváleného regionálního akčního plánu.

Jedná se o lokalitu s výskytem velmi početné populace, která aktivně komunikuje s populací v NPP Zlatý kůň a společně tak vytváří základ zdejší metapopulace.

3) Extenzivní pastva v NPR Karlštejn – Třesina

5)	NPR Karlštejn – Třesina	jarní pastva stádem poníků a ovcí	5,6 ha	300 000 Kč	PPK A	PPK-960a/25/23	
3)	NPR Karlštejn – Třesina	podzimní pastva stádem poníků a ovcí	4,9 ha	249 900 Kč	NPO-POPFK	popfk-95a/25/23	

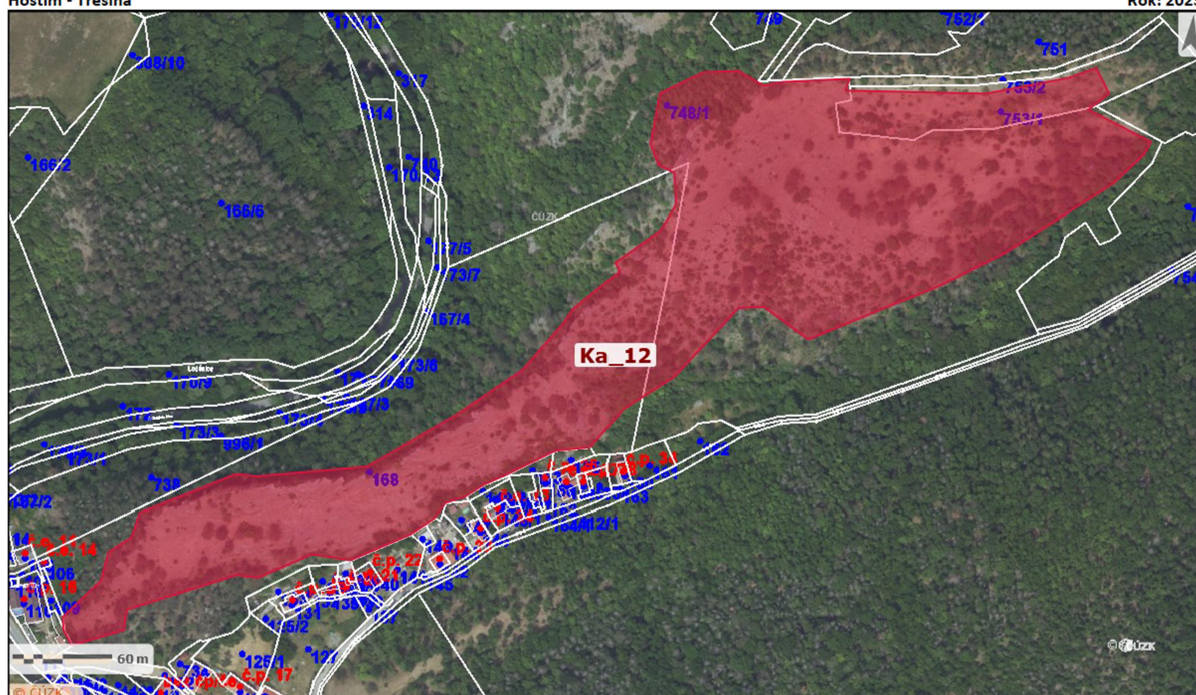
Jarní (číslo zákresu 67202) a podzimní (číslo zákresu 75147) extenzivní pastva poníků a ovcí ouessantských proběhla na ploše 5,6 ha (jaro) a 4,9 ha (podzim) na lokalitě Třesina v NPR Karlštejn. Specifická péče o strmý a velmi kamenitý biotop s výskytem silně ohroženého hlaváčku jarního, koniklece českého, ohroženého hlaváčku letního, kriticky ohroženého ploskoroha pestrého a řady ohrožených (dle Červeného seznamu 2017) motýlů, jako modráška východního, hnědáška květelového a okáče metlicového dle schváleného regionálního akčního plánu. Pastva probíhala pomocí 6 ks poníků a stáda ovcí drobného plemene (ouessantské ovce) o maximálním počtu 40 ks), aby nedošlo k nadměrné disturbanci. Péče proběhla formou mozaiky na p. č. 748/1, 753/1 v k. ú. Svatý Jan pod Skalou, 168 a 241/3 v k. ú. Hostim u Berouna.

Svah Třesina tyčící se nad obcí Hostim u Berouna je lokalitou s výskytem několikatisícové stabilní populace okáče metlicového, která má vysoký potenciál zásobovat okolní menší populace v doletových vzdálenostech.

67202 [ZC02] Pastva - [ZC02a] Pastva extenzivní

Hostim - Třesina

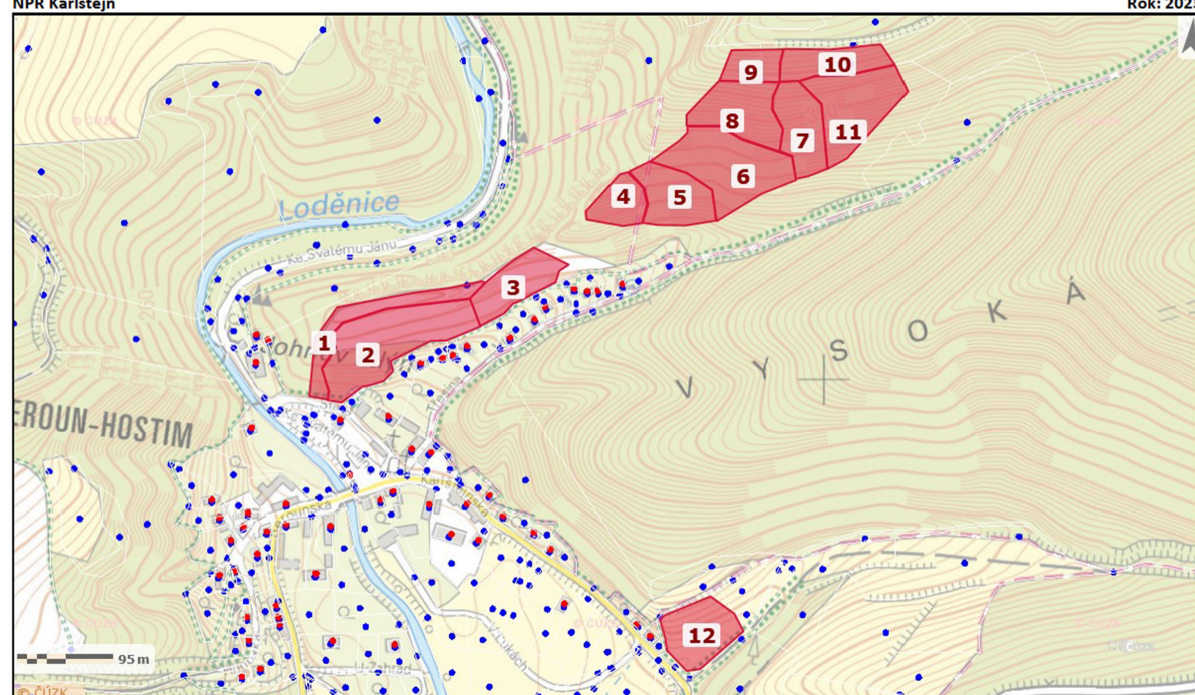
Rok: 2023

75147 [ZC02] Pastva - [ZC02a] Pastva extenzivní

NPR Karlštejn

Rok: 2023

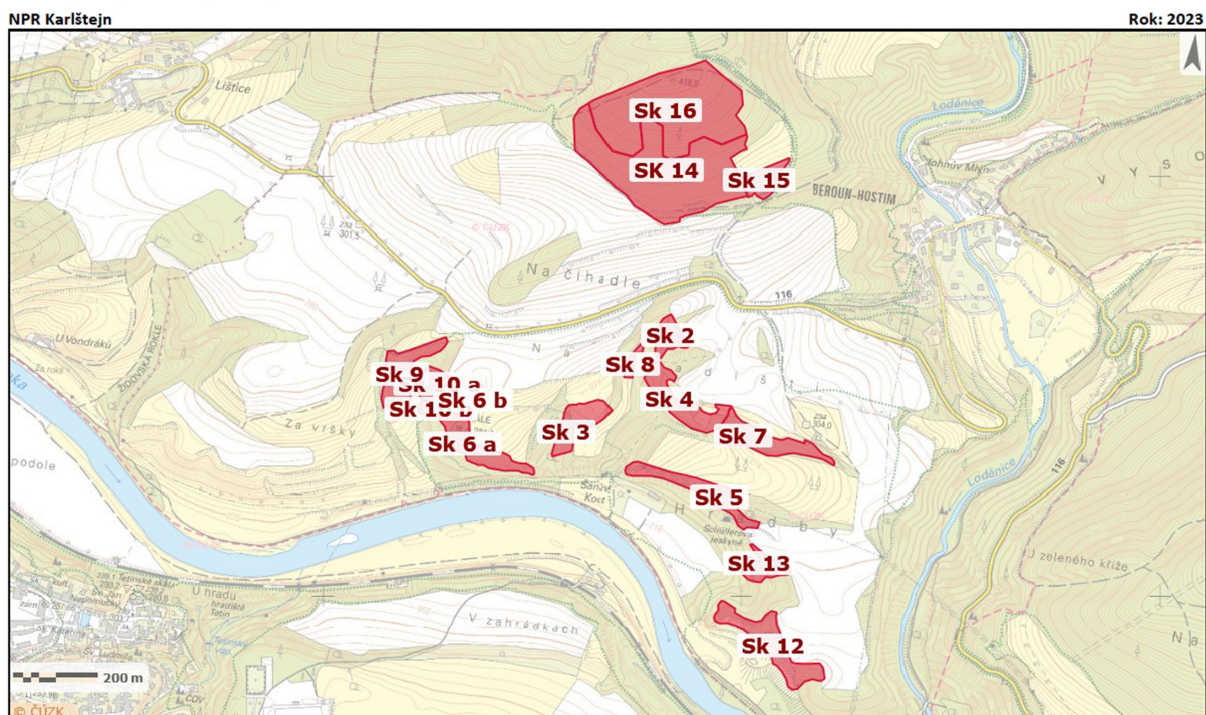
4) Extenzivní pastva v NPR Karlštejn – Šanův kout a okolí

4)	NPR Karlštejn – Šanův kout, Liština	pastva smíšeným stádem ovcí a koz	17,5 ha	230 000 Kč	NPO-POPFK	popfk-93a/25/23	
----	-------------------------------------	-----------------------------------	---------	------------	-----------	-----------------	--

Pastva smíšeným stádem koz a ovcí (150 - 200 kusů) v období listopadu na ploše 21,5 ha na lokalitě Šanův kout a Liština na území NPR Karlštejn, konkrétně na p. č. 421/1, 424/12, 424/8, 337/2, 424/9, 332, 298/10, 293, 341/2, 343, 342, 351, 341/4, 279/1, 276, 368/3, 503, 504, 374/7, 509, 510/2, 524/2, 519, 415, 471, 374/13, 517, 530, 341/6, 274/2, 280, 290, 281, 291, 277, 374/8, 273/1 a 278/2, 296/1, 298/1, 518/1, 374/6, 521 v k. ú. Hostim u Berouna. Pastva byla provedena za účelem podpory silně ohrožených druhů rostlin (hlaváček jarní, koniklec luční), kriticky ohroženého ploskoroha pestrého a podporu populace okáče metlicového dle schváleného regionálního akčního plánu.

Lokalita Šanův kout a okolní skalní výchozy tyčící se nad Berounkou jsou vhodným příkladem nášlapného kamene pro druh. Okáč metlicový zde nemá v posledních desetiletích zaznamenaný výskyt silnější populace, spíše se jedná o jednotlivé nálezy, které během posledních let přibývají. Lze tedy předpokládat, že může lokalita skvěle sloužit minimálně jako zmíněný nášlapný kámen pro jedince z třesinské populace, kteří se odtud mohou šířit dále do okolí. Pravděpodobná je však i varianta, že se zde postupně vytvoří další životaschopná populace.

74862 [ZC02] Pastva - [ZC02a] Pastva extenzivní

6) Extenzivní pastva v NPR Karlštejn – Pání hora

12)	NPR Karlštejn – Pání hora	pastva stádem poníků	0,35 ha	21 619,20 Kč	PPK A	PPK-1044a/25/23	
-----	---------------------------	----------------------	---------	--------------	-------	-----------------	--

Rotační oplůtková pastva pomocí poníků na lokalitě Pání hora v NPR Karlštejn proběhla na celkové ploše 0,3448 ha na podporu ZCHD druhů rostlin a živočichů (rudohlávku jehlanovitého, koniklece lučního českého, otakárka fenyklového, otakárka ovocného, zlatohlávka huňatého, lišaje pryšcového a vrubounka Schäfferova) a PO (úzkolistých suchých trávníků, bazofilní vegetace efemér a sukulentů a přástevníka kostivalového).

Lokalita s nově zavedeným vhodnějším způsobem péče (pomocí pastvy poníků, zatímco dříve zde působil především skot či kozy), která byla zavedena především na podporu výše zmíněných druhů, přinesla již v prvním roce (2023) pastvy úspěch z hlediska šíření okáče metlicového, který zde byl po dlouhých letech zaznamenán. Pastva poníků přinesla rapidní proměnu bylinného patra, které v současnosti tvoří extenzivní travní porost s dominujícím množstvím pestré skladby konkurenčně méně schopných dvouděložných rostlin. Tato lokalita tak projevila velký potenciál minimálně náslapného kamene pro okáče metlicového, případně jeho vhodného biotopu pro trvalejší obývání a vytvoření životaschopné populace.

79185 [ZC02] Pastva - [ZC02a] Pastva extenzivní

